

Kézirattól a digitális dokumentumig:

A modern- és jelenkori történetírás forrásainak kutatási és felhasználási lehetőségei a XXI. században

Absztraktkötet

Szeged, 2021. február 5.

A Műhelykonferencia programja

13.00 – Műhelykonferencia megnyitó

Szekcióelnök: Csapó Fanni

13.05 – Berczeli-Nemcsényi Alex: Források és módszerek a texasi német emigráció 19. századi történetének kutatásához

13.20 – Krizsán Bálint: Abszolutizmus kori források a konzervatív tábor politikai tevékenységére nézve – 1849-1850

13.35 – Dávid Benjámín: Népszámlálások, mint primer források felhasználása a történeti kutatásokban

13.50 – Lengyel Ádám: Amikor a bölcsészek írják a katonai doktrínát. Az AirLand Battle doktrína és a TRADOC Pamphlet 525-5, mint történet forrás

14.05 – Gombos Jarmo: Források a COVID-19 árnyékában

14.20 – Vita

14.45 – Műhelykonferencia zárás

BERCZELI-NEMCSÉNYI ALEX

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Modernkor Program

berczelinemcsenyi.alex@gmail.com

Források és módszerek a texasi német emigráció 19. századi történetének kutatásához

Az észak-amerikai kontinens benépesítésében fontos szerepet játszottak a német bevándorlók, akik politikai, társadalmi vagy gazdasági okokból hagyták el hazájukat. Bár többen a keleti-part menti régiókban kezdtek új életet, a kontinens déli területei, köztük Texas is népszerű úti cél voltak. A területre már az 1830-as és 1840-es években nagy számban telepedtek le németajkú bevándorlók, az 1850-es évek pedig a legnépesebb Európából érkezett kisebbség voltak az államban. Az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében végzett kutatásom célja források alapján megvizsgálni, hogy a kivándorolt németek hogyan látták és mutatták be Texast, s ehhez képest mi volt a valóság.

Ennek feltárásához alapvetően két fontos forráscsoport áll rendelkezésre. Az egyik olyan írásokból, levelekből, naplókból áll, amelyek elsősorban az utazó szemszögén keresztül a lehetőségekre fókuszálnak. A másik forrástípus olyan dokumentumokból áll, amelyek árnyalták a pozitív Texas-képet. Előadásomban a források bemutatása mellett igyekszem azokat a módszereket is bemutatni, amelyek a bevándorlástörténet kutatásában jelentenek segítséget.

”AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

DÁVID BENJÁMIN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkori és Összehasonlító Történettudományi
Doktori Program*

d.ben0269@gmail.com

Népszámlálások, mint primer források felhasználása a történeti kutatásokban

Az első népesség-összeírások egészen az ókorig nyúlnak vissza. Kezdetben csupán a népesség egy adott rétegét és részét írták össze ezeken a népszámlálásokon. A modern állam létrejöttével, azonban egyre fontosabbá vált az állam számára, hogy pontos számokkal és adatokkal rendelkezzen a népességéről. A statisztika, mint tudomány megjelenésével, a módszertani és szakmai fejlődés révén a népszámláláskor keletkezett dokumentumok feldolgozására fokozatosan teremtdtek meg az intézményesített keretek.

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által rögzített népszámlálások adatai miként segíthetik és egészíthetik ki a történettudományi kutatásokat. Bemutatásra kerül, hogy milyen módon és milyen keretek között érhetőek el ma ezek a források a kutatók számára. Prezentációm során kitérek a népszámlálásokkor feltett legfontosabb kérdéskörökre, továbbá arra, hogy a KSH népszámlálások feldolgozási táblái milyen módon dolgozhatóak fel, valamint milyen adatokkal és információkkal segítheti a történeti ismereteinket ezek a primer források.

”AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

GOMBOS JARMO

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Közpolitikai, igazgatási és nemzetközi tanulmányok Program

jgombos@yahoo.com

Források a COVID-19 árnyékában

A Brexithez és az Északi Együtműködéshez a forrásgyűjtés részben eltérő módszerekkel történik, de mindkettőre jellemző, hogy a nem online forrásokhoz való hozzáférésben a COVID-19 járvány új kihívásokat támasztott. Előadásomban azt szemléltetem, hogy miben tér el a forrásokhoz való hozzáférés, milyen módszereket lehet alkalmazni és hogyan kellett alkalmazkodni az új viszonyokhoz. Vajon az új körülmények között változott-e a feldolgozott anyag minősége? Hosszú távon milyen hatással vannak a változások a kutatásom minőségére?

”AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLOGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

KRIZSÁN BÁLINT

Bölcselet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Doktori Iskola, Modernkor Program

krizsanbalint10@gmail.com

Abszolutizmuskori források a konzervatív tábor politikai tevékenységére nézve – 1849-1850

A neoabszolutizmus időszakával foglalkozó szakirodalom meglehetősen szegényes és hiányos. Jelentősebb – bár nézeteiket tekintve ma már meghaladott – munkák főleg a múlt század első felében, illetve az 1970-es években jelentek meg a témát illetően. Habár manapság fellendülés látszik az 1850-es és 1860-as évek kutatásait tekintve, nagy mennyiségű forrás van mind a hazai, mind a bécsi levéltárakban, melyek még feldolgozásra várnak. Az 1849 és 1867 közötti korszak egyik legkevésbé kutatott szegmense a magyarországi konzervatív tábor tevékenysége és politikai szerepvállalása. Előadásomban ennek egy szeletére, az 1849-es és 1850-es évre vonatkozóan mutatom be a rendelkezésre álló forrásokat, azok hasznosítási lehetőségeit és fajtáit. A hangsúlyt a konzervatívok és a bécsi politikai vezetés közötti ambivalens kapcsolatra alapozom; hiszen a korábbi konzervatív párt egykori prominens tagjainak az egyik legnagyobb dilemmát az okozta, hogy egyszerre kellett megfelelniük alattvalóként és hazafiként is. Mivel jelenlegi kutatásaim Somssich Pál 1849 és 1850 közötti tevékenységére koncentrálnak, elsősorban a vele kapcsolatos kútforrásokot prezentálok.

”AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

LENGYEL ÁDÁM

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Történettudományi Doktori Iskola, Jelenkori és Összehasonlító Történettudományi
Doktori Program*

adamlengyel92@gmail.com

Amikor a bölcsészek írják a katonai doktrínát.

Az AirLand Battle doktrína és a TRADOC Pamphlet 525-5, mint történet forrás

A jelenkori hadtörténet tudományos alaposságú vizsgálatában megkerülhetetlenek a különböző kézikönyvek és katonai szabályzatok. Ezek rendszerint olyanok, ahogy az az átlagember nagyjából elképzei: katonás, feszes szövegek, sok technikai kifejezéssel és kicsit talán kevés hasznosnak tűnő információval – utóbbi megjegyzés nyilván a szakmabeliek számára nem áll fenn.

Azonban mi történik akkor, amikor a szokásos, szinte mérnöki precizitással tervezett anyagokat hirtelen egy egészen új stílussal, nevezetesen a filozófiai jellegű okfejtésekkel párosul? Nos, akkor korszakalkotó doktrína születik! Előadásomban ezt a korszakalkotó kézikönyvet, nevezetesen az AirLand Battle doktrínát és az azt előkészítő iratot, a TRADOC Pamphlet 525-5-öt szeretném bemutatni. Miben változott ez a két irat a korábbiakhoz képest? Mit jelezhetnek ezek a változások? Főként erre a két kérdésre igyekszem választ adni, de ezek mellett kitérek arra is, milyen hatással van a két dokumentum mai „utódaikra”, és röviden beszélek arról is, hogy milyen a hozzáférhetőség a hasonló iratokhoz, valamint bemutatom általánosságban a katonai kézikönyveket és doktrínákat, mint (had)történelmi forrásokra.

”AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”